

DRUKFOUTEN.

Bladz.	regel	ii v. b. staat:	steden	lees: <i>steden.</i>
6	4 v. o.	ignari	ignari	ignavi.
10	1 v. b.	Tenoteren	Tenoteren	Tenkteren.
37	19 v. b.	Vendalen	Vendalen	Vandalen
40	8 v. b.	onverwacht	onverwacht	onveryachts
65	5 v. b.	Hardingera	Hardingera	Hardingen
14		Gorinchem	Gorinchem	Golinchem
76	in de noot: den Raet van BIGELSRAMP		lees: <i>de Raet van BÖGELSCAMP.</i>	
80	2 v. o.	vitu	vitu	fitu
97	4 v. b.	Eisbach	Eisbach	Etzbach
130	6 v. b.	Mofamoique	Mofamoique	Mofambique
135	2 v. o.	Arkela	Arkela	Arkel
139	7 v. b.	freules	freules	jonkyrouwen
	3 v. o.	donnatie	donnatie	donatie
165	3 v. o.	en dus voorzag, als ware het, uit de hand spijzigde — lees: <i>voorzag en dus, als ware het, uit de hand spijz'gde.</i>		

De overige drukfouten gelieve de goedgunstige lezer te verschoonen, daar ik verre van de drukplaats wonende, de proeven slechts eenmaal heb kunnen nazien.

VOORBERIGT.

Daar de kennis van de merkwaardigste gebeurtenissen, op Vaderlandschen bodem, in vroegere en latere tijden, voorgevallen, voor iederen inwoner, die niet geheel onverschillig omtrent zijn Vaderland is, van het hoogst belang zijn moet; zoo heb ik ondanks de moeite, welke de verzameling der bouwstoffen tot zulk een werk, en de schikking derzelve in eene behoorlijke orde, veroorzaakt, besloten, eene geschiedenis van het graaffchap Bentheim in het licht te geven. Ik vertrouw, mijnen landgenooten, daarmede geenen onaangenamen dienst te zullen bewijzen, daar de meesten hunner, met de lotgevallen des Vaderlands weinig bekend zijn; hetgeen mij ook niet bevreemdt. De overlevering der voorvaderen verliest zich toch eindelijk in den stroom des tijds, en de geschiedenissen, welke men van het graaffchap Bentheim heeft, zijn voor het Publiek niet berekend. De oudste geschiedenis des graaffschaps Bentheim is van PAULUS HACHENBERG. Deze bekwame jongeling, als profesor te Heidelberg en geheimraad van den keurvorst van den Palts, in het jaar

1680 overleden, schreef, als student te Steinfurth, in zijn twintigste jaar, eene geschiedenis van de Graven van Bentheim, die onder den titel: Tubantus redivivus (de herlevende Tubant) in 1663 te Steinfurth gedrukt en in 1741 aldaar herdrukt werd. De voornaamste bron, waaruit deze dichter (want de geheele levensbeschrijving van de oude Graven, is een verheven Latijnsch dichtstuk) zijne berigten schepte, was een handschrift van den beroemden regtsgeleerden JOHAN GIJSBERT PAGENSTECHER. Deze geleerde man was geboren te Bentheim in het jaar 1615, en kanselier van Graaf ERNST WILHELM van 1651 tot 1667, in welk jaar hij zijn Vaderland verliet, en in den dienst van den keurvorst FREDERIK WILHELM van Brandenburg trad. Hij overleed als geheimraad en gezant van dien vorst, en als curator van de hooge school te Duisburg in het jaar 1688. Zijn handschrift is echter niet ter perse gebragt, en tot groote smart van den liefhebber der Vaderlandsche geschiedenis, verloren gegaan.

In het jaar 1728 schreef de WelEerwaarde Heer HENDERIK ARNOLD RUMP, geboren te Gildehuis den 15 Jan. 1690, en als predikant te Ibbenburen den 23 Sept. 1766 overleden, eene uitmuntende geschiedenis van het graaffchap Bentheim en van de met hetzelfde voorheen verbondene graaffschappen en heerlijkheden, onder den titel: Historisch-Geographisch-Genealogische Beschreibung, der

der uralten des H. Römischen Reichs Graffschaft BENTHEIM, und derselben Weltberühmten Herren Grafen, aus ihrem ersten Ursprung hergeleitet und nebst allgemählichen Anwachs der vormals und zum Theil noch damit verknüpften Graf und Herschaften, in der Ordnung, wie sie angewachsen, oder auch alienirt worden, als STEINFURTH, WEVELINGHOFEN, TEKLENBURG, LINGEN, RHEDA, HOHEN-LIMBURG, ALPEN, HELFFENSTEIN, LENNEP, HOYA oder UCHT und FREUDENBERG, BATENBURG &c. imgleichen aller derselbigen vormaligen Grafen und Herren, aus vielen Geschicht-Büchern, Chronicis, auch anderen authentiquen Nachrichten und Documenten mit sonderbaren Fleiß zusammen getragen und nebst beygefügter vollständiger Genealogischen Tabelle der combinirten Hochgräflichen Häuser *ans Licht gegeben von HENRICO ARNOLDO RUMPIO V. D. M. Anno 1728.*

Dit werk, hetwelk uit 510 bladzijden in 4to bestaat, is om redenen, welke mij onbekend zijn, nooit in het licht verschenen. Een afschrift van hetzelfde, door den schrijver op verzoek van den Heer Konsistoriaalraad JUNG, met wien ik den lezer aanstonds nader bekend maken zal, in het jaar 1766 vervaardigd, bevindt zich in de Koninklijke Grootbritannische bibliotheek te Hannover. Een ander in de Vorstelijk Bentheimsche boekerij te Steinfurth. Het oorspronkelijk handschrift is thans het eigendom van eenen neef des schrijvers, die de goedheid gehad heeft, mij dit

werk, op mijn verzoek mede te deelen. Ik heb van hetzelfde grooten dienst gehad, en betuig mijnen geleerden en achtingswaardigen vriend, voor de mededeeling van hetzelfde, den hartelijksten dank. Waar de bronnen, uit welke ik geput heb, in de nooten niet aangewezen zijn, daar ben ik dit handschrift gevolgd.

In het jaar 1773 gaf de Heer JOHAN HENDERIK JUNG, Koninklijke, Grootbrittannische Hannoverfche Hof- en Konfistoriaalraad, eene geschiedenis van het graaffchap Bentheim, in groot 4to in het licht, een werk, waaraan de geleerde man noch moeite, noch kosten gespaard heeft, en dat vooral door honderd en tachtig oorkonden, die de fchrijver met de grootste naauwkeurigheid, bijeen verzameld heeft, voor den liefhebber der oudheid, eene onschatbare waarde bezit. Vele dezer oorkonden, zijn uit de elfde en twaalfde eeuw. Achter het werk vindt men afbeeldingen van het handschrift en de zegels, uit de middeleeuwen. Welk laatste voor den liefhebber der oudheid van te grooter belang is, omdat de oorspronkelijke oorkonden, en vooral de zegels, van tijd tot tijd zeldzamer worden. Dan, welk eene groote waarde dit werk ook voor den geleerden hebben moge, de burger en landman kan er geen nut van trekken, omdat het in de Latijnsche taal gefchreven is. De geschiedenis van den Heer JUNG loopt ook niet verder dan tot de 15de eeuw.

In

In het jaar 1805 fchreef de Heer F. F. VON RAET VON BÖGELSCAMP eene geschiedenis van het Graaffchap Bentheim, welke, onder den titel: Bentheim Steinfurtfche, Lagifche, Oberijfselsche und fonstige Beyträge zur Geschichte Westphalens, zugleich ein Versuch einer Provinzial-Gefchichte der merkwürdigen GRAFSCHAFT BENTHEIM, in twee deelen, bij A. F. DENHARD te Steinfurth, gedrukt is. Dit werk heeft zijne verdiensten. Het is intusfchen meer berekend naar de vatbaarheid en den fmaak van den geleerden liefhebber der oudheden, en bijzonder der geflachtlijsten van de eerste Graven van Bentheim, dan naar de behoefte van het Publiek. Om in deze behoefte te voorzien, en alle mijne landgenooten, zonder onderscheid van rang of staat, met de geschiedenis van het Vaderland, eenigzins bekend te maken, ben ik van het spoor mijner voorgangeren, merkelyk afgeweken. Ik heb de merkwaardigste gebeurtenisfen, in afzonderlijke hoofdstukken behandeld, en wijdloopige geflachtkundige nafpeuringen en geleerde onderzoekingen naar de familiebetrekkingen der oude Graven, die voor het Publiek van geen groot belang zijn, zoeken te vermijden. Voorts heb ik mij alleen tot de geschiedenis van het graaffchap Bentheim bepaald, zonder in de befchrijving van de lotgevallen der voormaals en ten deele nog met hetzelfde verbondene graaffschappen en heerlijkheden te treden, om

daar-

daardoor het werk minder omflagtig en minder kostbaar te doen worden.

Om voor de kosten der uitgave gedekt te zijn, heb ik den weg der inteekening verkozen. Het getal der inteekenaren heeft mijne verwachting verre overtroffen. De deelneming van een talrijk Publiek, en bijzonder van zoo vele aanzienlijke lieden, onder welke Z. D. H. de regerende Vorst ALEXIS van Bentheim-Steinfurth met Hoogstdezelfs Vorstelijke familie, op den voorgrond staat, is voor mij vereerend, en stelt mij, voor de moeite en kosten aan dit werk besteed, schadeloos. Persoonlijk voordeel heb ik, bij de uitgave van hetzelfde, niet beoogd. De geringe prijs, tot welchen, het, ondanks den gegraveerden titel, en de nieuwe kaart, waarvan des kundigen de kosten zullen weten te begrooten, den inteekenaren geleverd wordt, is daarvan een bewijs.

De kaart is naar die, welke de Pruisische Generaal-Majoor LE COCQ, door daartoe uitgezondene ingenieurs in 1804 en 1805 heeft laten vervaardigen, van den Heer Doctor MIQUEL te Nieuwenhuis, wien ik voor deze moeite, mijnen dank schuldig ben, geteekend, en dus de nieuwste en beste, welke men van het graaffchap Bentheim heeft.

Het zij verre, dat ik mijn werk, voor eene volledige geschiedenis van het graaffchap Bentheim zoude willen uitgeven. Kundige lezers zullen

len

er gapingen en gebreken in vinden. Maar ik reken op hunne toegeeflijkheid, daar zij weten, hoe moeilijk het is, eene geschiedenis te schrijven, als men de bouwstoffen tot dezelve, uit alle hoeken bijeen verzamelen moet.

Hartelijk wensch ik, dat mijn doel, bij de uitgave van dit werkje, om, namelijk, de tijdgenooten en nakomelingen met de lotgevallen van hun Vaderland eenigzins bekend te maken, moge bereikt worden.

IN: